

Programma Krachtige Samenleving

Vervolnotitie ter voorbereiding van het programma Krachtige Samenleving
13 juni 2018

Samenvatting

Voor een tijdige voorbereiding en inbedding van deze (deels nieuwe) verantwoordelijkheid in de staande organisatie, wordt een programma ingericht dat u eind 2018 ontvangt ter vaststelling. Voor u ligt een vervolgotitie waarin aangegeven wordt hoe we de eerste stappen gaan zetten. U wordt gevraagd met onderstaand voorstel in te stemmen. Dit zijn keuzes op hoofdlijnen. In de vervolgozette van het programma worden deze vervolgens verder uitgewerkt.

1. Aanleiding

In de startnotitie (vastgesteld in PS op 8 november 2017) is opdracht gegeven om samen met gemeenten en maatschappelijke organisaties de inhoudelijke ingrediënten uit de opgave verder vorm te geven. Met de startnotitie gaf u opdracht om in samenspraak met partijen een programma te ontwikkelen. Met de focus van de provincie op het leveren van een betekenisvolle bijdrage aan vraagstukken die op een bovenlokaal niveau van belang zijn en ook op de lange termijn bijdragen aan de opgave Krachtige Samenleving. In de startnotitie is dit als volgt benoemd:

In het programma beschrijven we – conform de contouren zoals beschreven in de Omgevingsvisie - samen met gemeenten en maatschappelijke organisaties de wijze van organiseren en aanpak. Op basis van een gezamenlijke analyse wordt aangegeven op welke wijze een aantal thema's wordt aangepakt die domein overstijgend zijn en zowel op provinciaal als op gemeenteniveau spelen.

We richten ons onder meer op de twee inhoudelijk samenhangende ingrediënten uit de Omgevingsvisie:

- *het jaarlijks monitoren en analyseren van sociaaleconomische ontwikkelingen. Bestaande onderzoeken zijn daarbij het uitgangspunt;*

- *het jaarlijks organiseren van de bijeenkomst "de toekomst van de Flevolander".*

Op basis van de maatschappelijke ontwikkelingen worden samen met partners nieuwe sociaal economische opgaven signaleerd.

2. Waar komen we vandaan?

De opgave

De kernopgave Krachtige Samenleving zoals vastgesteld in de visie FlevolandStraks is een opgave die alles te maken heeft met de geschiedenis van de Flevolandse samenleving. Flevoland heeft een sociaal economische structuur die nieuwer is dan elders, het heeft een samenleving die om aandacht vraagt. In de Omgevingsvisie FlevolandStraks is dit als volgt benoemd:

In 2030 en verder staat Flevoland bekend als een omgeving met uitstekende mogelijkheden voor ontplooiing, ontwikkeling en ontspanning. Het is een aantrekkelijk vestigingsgebied. Het in Flevoland aanwezige talent alsmede de potentie, kracht en ondernemerschap van de samenleving benutten we. Bij nieuwe ontwikkelingen staat de Flevolander centraal. Wij volgen samen met partners de regionale sociale en economische ontwikkelingen op de voet. Dit om gezamenlijk nieuwe opgaven tijdig te signaleren, en om die op een passende wijze te agenderen en te bespreken met de partners. Denkbaar onderwerpen zijn de invloed van robotisering en automatisering op de arbeidsmarkt, de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, de specifieke vergrijzingsproblematiek, gezondheidsvraagstukken en de gevolgen van de verwachte bevolkingsafname in de gemeente Noordoostpolder.

Er zijn nog relicten uit de opbouw van de Flevolandse bevolking. De instroom tijdens de beginjaren in Almere en Lelystad heeft niet direct tot een samenhangende gemeenschap geleid – in sociaal en economisch opzicht. Werk staat voor veel Flevolandse – gemiddeld

lager opgeleid - in de toekomst onder druk. Daarnaast zijn er zorgen over de aanwezigheid / beschikbaarheid van netwerken voor ontwikkeling van het eigen perspectief. Indirect gaat het over de mogelijkheden die er zijn voor ontplooiing en ontwikkeling door middel van opleiding en werk.

3. Waar staan we nu?

De transformatie van een maakbare samenleving naar een krachtige samenleving is nog maar net begonnen. De afgelopen jaren is tevens de zogeheten beleidsmatige transformatie van het sociale domein ingezet. Deze majeure verandering vraagt van mensen een groter beroep op de eigen kracht en zelf oplossend vermogen. Uitgangspunt van de decentralisatie operaties zijn: een groter beroep op de eigen kracht en het zelf oplossend vermogen. Maar uit o.a. Louter* blijkt dat de gemiddelde Flevolander minder is verbonden in sociale netwerken, deelt minder in het gevoel van verbondenheid en toegang mist tot mogelijke (persoonlijke en sociale) hulpbronnen.

De transformatie vraagt de komende tijd nog de nodige aandacht waarbij inspanningen van verschillende overheidslagen zijn gevraagd om de verbinding tussen verschillende domeinen – het sociaal domein, onderwijs en (werk)participatie – (opnieuw) te leggen en te versterken. In dit kader is geconstateerd dat tussen de overheden onderling intensieve afstemming en samenwerking plaatsvindt, maar dat het integrale en regionale karakter ontbreekt. Er bestaat een aanhoudende zorg over de zwakke sociale structuur, de eenzijdige bevolkingssamenstelling, het relatief lage gemiddelde inkomen en de majeure opgaven in het sociaal domein .

Rol van de provincie

De provincie heeft de ambitie om bij te dragen aan een krachtiger positie van de Flevolandse bewoners. Deze ambitie is vooral ingegeven vanuit de huidige betrokkenheid bij diverse beleidsterreinen. Gezien de samenhang tussen die terreinen ligt er ook een relatie met het Sociaal Domein waar gemeenten voor verantwoordelijk zijn. Naast gemeenten zijn ook andere organisaties nauw betrokken bij sociale opgaven en het stimuleren dat Flevolandse op eigen kracht en verantwoordelijkheid initiatieven ondernemen. Deze situatie maakt dat de rol van de provincie daarbij bescheiden is.

Afbakening van de onderwerpen die onder Krachtige Samenleving vallen

Om aan de opgave te werken zetten we in op waarborgen van ontwikkelkansen van (kwetsbare) Flevolandse. Hieruit volgen drie inhoudelijke lijnen:

- 1) verzilveren talent, kracht en potentie van de Flevolandse;
- 2) verbinding tussen de verschillende domeinen: sociaal domein, onderwijs en (arbeids-)participatie;
- 3) volop ontplooiingsruimte – ook buiten het onderwijs.

Deze lijnen hebben betrekking op een breder beleidsterrein dan slechts het sociaal of fysieke domein. We willen inzetten op het waarborgen van de sociaal economische structuur, opdat Flevolandse gebruik kunnen maken van uitstekende ontwikkelingskansen. Het gaat daarbij om de onderwerpen die een bovenlokale betekenis hebben voor Flevoland.

4. Inrichting van het programma

We ontdekken vanuit een gezamenlijke ambitie wat er nodig is om als provincie samen te werken binnen de opgave Krachtige Samenleving. De partners in Flevoland staan er open voor, maar de verbindingen moeten nog deels worden gelegd.

De volgende twee bouwstenen zijn een opmaat om de samenwerking die hiervoor nodig is te faciliteren. Deze bouwstenen zijn in de gezamenlijke ontdekkingstocht ontstaan en sorteren voor op de invulling van het programma zelf.

1. **Inrichten van een sociaal economische monitor:**

Om met elkaar op strategische niveau het gesprek te voeren rondom Krachtige Samenleving zijn gemeenschappelijke vertrekpunten en informatie noodzakelijk. Als basis hiervoor dienen onderzoek en indicatoren rondom sociaal economische ontwikkelingen in Flevoland. Indicatoren dragen tevens bij aan het vaststellen van gemeenschappelijke doelen en het inzetten aan effectieve interventies. Het gaat hier om het ontwikkelen van een visie en analyse samen met onze partners op de ontwikkeling van sociaal economische structuur in Flevoland, gebruik makend van de gegevens die er al zijn.

Door kennis en inzichten op het gebied van krachtige samenleving te generen en actief te delen met onze partners kunnen we bijdragen aan de gezamenlijke opgave om de sociaal economische positie van de Flevolander te verbeteren.

2. **Vorbereiding van (bestuurlijk) jaarcongres “de Toekomst van de Flevolander”**

Er zijn diverse ontwikkelingen, van maatschappelijke en technische aard die op Flevoland af komen. Dit levert kansen en uitdagingen op. Denk bijvoorbeeld aan de toenemende robotisering waardoor een druk ontstaat op bestaande banen. Hoe zorgen we dat iedereen een baan heeft? Maar denk ook aan de toenemende vergrijzing en zorgvraag: hoe bieden we daar het hoofd aan? Hoe geven we de transitie in de jeugdzorg vorm? Waar is daadwerkelijk behoefte aan? Het gaat hier om het voeren van een regionaal (bestuurlijk) gesprek op basis van de monitor, en op een passende wijze (die dus past bij je rol en bevoegdheid als provinciale overheid) te agenderen, te bespreken en te ondersteunen.

Het pilottraject loopt parallel aan de voorbereiding van het programma (medio 2018 tot eind 2018). Dit biedt de mogelijkheid om te observeren en te analyseren van de praktijk. Wat is het probleem en waar ligt de oorzaak? Inzichten hieruit kunnen worden geïntegreerd het programma. Het pilottraject en het programma liggen dus in elkaars verlengde. De resultaten van beide onderdelen zullen bijdragen en input leveren aan het nieuwe (college)programma, dat na de verkiezingen van Provinciale Staten in maart 2019 wordt opgesteld.

5. Voorstel

Voor zowel het jaarcongres “de Toekomst van de Flevolander” als het inrichten van een sociaal economische monitor is een voorstel geformuleerd:

Vorbereiding van (bestuurlijk) jaarcongres “de Toekomst van de Flevolander”

We nodigen alle Flevolandse uit deel te nemen aan het (jaarlijkse) congres: de toekomst van de Flevolander. Het doel is een inhoudelijke bijdrage te leveren aan het debat over relevante beleidsonderwerpen tussen maatschappelijke partners in de Provincie Flevoland.

Het is belangrijk dat de bijeenkomst goed aansluit bij de maatschappelijke ontwikkelingen in Flevoland én de onderwerpen die bij provincie en lokale overheden op de agenda staan. De keuze van de onderwerpen komt tot stand in samenwerking met gemeenten, kennisinstellingen en andere instanties. Het programmateam Krachtige Samenleving is verantwoordelijk voor de verbinding en de afstemming met de gemeenten en andere instanties in Flevoland.

Klankbordgroep

De focus ligt op vraagstukken die de lange termijn ontwikkeling van de Flevolandse

samenleving er toe doen. Hierbij is de kwaliteit van de keuze voor vraagstukken - die ook daadwerkelijk bijdragen aan de lange termijn opgave van de provincie – erg belangrijk. Om de vraagstukken te identificeren is een kwalitatief hoogstaande analyse nodig. Daarbij helpt een blik van buitenaf. We vragen (nationaal) deskundigen op het gebied van samenlevingsproblematiek om ons hierin te adviseren.

De groep heeft een adviserende rol over:

- trends en ontwikkelingen m.b.t. opgave Krachtige Samenleving
- voorbereiding (bestuurlijke) bijeenkomst 'de Toekomst van de Flevolander'
- ontwikkeling van visie op ontwikkelingen binnen de opgave Krachtige Samenleving
- de verantwoordelijkheid voor de uiteindelijke keuze van de onderwerpen

De groep wordt bijgestaan door een secretaris en een plaatsvervangend secretaris, die door Gedeputeerde Staten vanuit de ambtelijke organisatie van de provincie Flevoland worden aangewezen.

Inrichting van sociaal economische monitor

Binnen het programma Krachtige Samenleving is de monitor bedoeld om relevante sociaal economische ontwikkelingen te volgen. Wij zetten in op onderwerpen die een bovenlokale betekenis hebben voor Flevoland: onderwijs, werk en participatie. Samen bepalen zij de (veer)kracht van de Flevolander. We kiezen daarbij voor het ontwikkelen van integraal concept waarin de (veer)kracht van de Flevolander meetbaar wordt.

6. Vervolgfase

Door middel van de nadere uitwerking van de bouwstenen wordt toegewerkt naar een gefaseerde uitvoering van het programma: vanuit een brede analyse van sociaal economische ontwikkelingen en praktijkervaringen (op gedaan door middel van het pilottraject) bepaalt men de inzet van het programma.

Op basis van de te maken keuzes over de bouwstenen wordt het programma ingericht dat u eind 2018 ontvangt ter vaststelling. Begin 2019, na besluitvorming over het programma eind 2018, wordt een uitwerking opgesteld voor de invulling en fasering van het programma.

7. Werking van het programma

De Flevolander centraal stellen en niet het systeem, daar ligt een gezamenlijke uitdaging. Bijvoorbeeld wanneer het sociaal domein, onderwijs en arbeidsmarkt elkaar raken. Het programma biedt de ruimte om het mogelijk te maken de verbinding te leggen tussen de verschillende domeinen en overheden, zoals de aansluiting tussen het brede sociaal domein, onderwijs en arbeidsmarkt, opdat interventies vanuit alle domeinen in de toekomst elkaar kunnen versterken.

8. Financiële en organisatorische aspecten

Gezien de behoefte vanuit het coalitieakkoord om te komen tot een uitvoeringsplan Krachtige Samenleving worden deze kosten voorgefinancierd uit het gestelde budget voor de 3e fase van de Omgevingsvisie. De programma organisatie zal de komende maanden verder worden uitgebouwd naar de definitieve vorm, afhankelijk van de te maken keuzes over de bouwstenen.

Bij besluitvorming in PS over programma (eind 2018) wordt ook een financieel overzicht van de kosten bijgevoegd. Deze kosten worden gedekt uit de reserve Strategische projecten. Binnen deze reserve is er een bedrag van € 1,5 miljoen geormerkt voor Krachtige Samenleving.

Inzet uitvoeringsorganisatie

De uitvoeringsorganisatie CMO wordt ingezet voor uitwerking en ondersteuning van het programma en het pilot-traject. Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt worden die aansluiten op de aanpak en de ambitie vanuit de opgave Krachtige Samenleving. De

afspraken lopen in principe voor één jaar. Er zijn afspraken gemaakt om de subsidie zodanig in te zetten dat het programma Krachtige Samenleving de belangrijkste pijler is. De inzet wordt in overleg met de gemeenten bepaald en richt zich onder andere op:

- Procesbegeleiding en projectleiding
- Mogelijk maken van verdiepend, kwalitatief onderzoek
- Kennisdeling
- Organiseren van bijeenkomsten, netwerktafels en dialogen

Doordat de komende jaren de inzet meer en meer vanuit het programma en de pilots bepaald zal worden, wordt met deze afspraken voorgesorteerd op een meer programmatische subsidierelatie vanaf 2019.

9. Relatie tot andere opgaven

Vanuit de opgave Krachtige Samenleving houden we overzicht over overlap tussen opgaven en tussen overlap met overkoepelende thema's. De opgave Krachtige Samenleving is een kernopgave – en daarmee de kern voor alle ontwikkelingen waar de provincie bij betrokken is. Zowel voor de strategische opgaven als alle vraagstukken van de provincie.

Daarnaast zijn er dwarsverbanden met het interbestuurlijk programma. De ambitie van het interbestuurlijk programma – het werken vanuit één overheid – binnen een 'coalition of the willing' sluit nauw aan bij de doelstelling van het pilottraject. Indien er sprake is van kansen of knelpunten zullen we deze oppakken om de samenwerking effectiever te maken.

10. Betrokkenheid Provinciale Staten

Provinciale Staten wordt op verschillende momenten betrokken tijdens de ontwikkelings- en uitvoeringsfase van het programma Krachtige Samenleving.

1. Richtinggevende uitspraken over de wijze waarop het programma wordt opgezet en eind tweede kwartaal 2018.
2. Besluitvorming over het programma Krachtige Samenleving: eind vierde kwartaal 2018/ begin eerste kwartaal 2019.
3. Informatie over de uitkomsten van de evaluatie op de indicatoren 'Krachtige Samenleving': doorlopend.